

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету Верховної Ради України з питань прав людини,
деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України,
національних меншин і міжнаціональних відносин

6 березня 2025 року

Веде засідання голова Комітету ЗАДОРЖНИЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доброго дня, шановні колеги. На засіданні присутні на цей момент 9 членів комітету. Отже, в нас є кворум. Засідання оголошую відкритим.

Руслан Олександрович, радий вас бачити також.

ГОРБЕНКО Р.О. Доброго ранку, шановні колеги.

ГОЛОВУЮЧИЙ. 10 членів присутні.

Порядок денний ви всі бачили. Сьогодні планується розглянути один законопроект, з опрацювання якого наш комітет визначено головним, та один проект закону, який нам доручено опрацювати і подати висновок до головного комітету. Також заслухаємо Спеціальну доповідь шановного нашого Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та розглянемо ще одне питання в розділі "Різне". Порядок денний, знову ж таки, ви бачили.

Переходимо до голосування щодо затвердження цього порядку денного. Прошу голосувати.

Задорожний – за.

ДЖЕМІЛЄВ М. Джемілев – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Мустафа.

Горбенко Руслан Олександрович.

ГОРБЕНКО Р.О. Горбенко, голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Костянтин Іванович Касай.

КАСАЙ К.І. Підтримую, голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую за підтримку.

Олексій Олександрович Кузнєцов.

КУЗНЄЦОВ О.О. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Максим Миколайович Ткаченко.

ТКАЧЕНКО М.М. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ахтема немає у нас...

ЧИЙГОЗ А.З. Підтримую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Яковенко Євген Геннадійович.

ЯКОВЕНКО Є.Г. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Яковлєва Неллі Іллівна.

ЯКОВЛЄВА Н.І. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Богдан Васильович Яременко.

ЯРЕМЕНКО Б.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, шановні колеги. Рішення прийнято. 10 осіб – за.

Переходимо до розгляду питання порядку денного. Питання перше: проект Закону України про внесення змін до Закону України "Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб" щодо забезпечення реалізації прав зареєстрованих внутрішньо переміщених осіб на отримання соціальних виплат незалежно від факту реєстрації місця проживання/перебування таких осіб (реєстраційний номер 11413 від 18.07.2024 року), поданий народними депутатами України Гнатенком та Морозом.

Для представлення законопроекту ми запрошували на наше засідання народного депутата України Гнатенка Валерія Сергійовича. Чи присутній Валерій Сергійович? Відсутній.

Шановні колеги, тоді я коротесенько поясню. Цим законопроектом пропонується доповнити частину третю статті 7 Закону України "Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб" абзацом другим такого змісту: "Зміна постійного чи фактичного місця проживання/перебування незалежно від факту реєстрації місця проживання/перебування осіб, зазначених в абзаці першому цієї частини, не може бути підставою для припинення соціальних виплат відповідно до законодавства України".

Станом на сьогодні маємо наступні висновки щодо даного законопроекту.

Комітет з питань інтеграції України до Європейського Союзу визнав положення законопроекту такими, що регулюється національним законодавством країн-членів Європейського Союзу та не підпадають під дію міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції.

ГНЕУ висловив до законопроекту низку зауважень.

Міністерство у справах ветеранів України в межах своєї компетенції повідомляє про відсутність пропозицій до законопроекту.

Мінфін України не підтримує проект закону. Зазначає, що неврахування факту зміни постійного чи фактичного місця проживання/перебування під час надання допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам призведе до продовження її виплати у разі виїздів внутрішньо переміщених осіб за кордон або повернення до покинутого місця проживання на окупованій території. Аналогічна ситуація і з виплатою житлових субсидій на оплату житлово-комунальних послуг, яка призначається за місцем фактичного проживання особи.

Слід зазначити, що метою надання житлових субсидій є адресна державна підтримка людям на оплату житлово-комунальних послуг за таких умов: виплата житлових субсидій втратить цільове призначення на оплату житлово-комунальних послуг і призведе до незаконних виплат.

Також Мінфін вказує, що реалізація акта потребуватиме відповідного фінансового ресурсу, проте до нього не подано фінансово-економічного обґрунтування з відповідними розрахунками і пропозиціями, змін до законодавчих актів України щодо скорочення витрат бюджету та/або джерел додаткових надходжень бюджету для досягнення збалансованості бюджету.

Пенсійний фонд України не підтримує проект закону. Зазначає, що запропоновані зміни не узгоджуються з іншими положеннями Закону України "Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб", додатково вказує, що запропонована законопроектом зміна носить

фрагментарний характер, оскільки не забезпечує повноти та завершеності правового регулювання правовідносин. За таких обставин положення законопроекту не дозволяють і не дозволять досягнути мети, заявленої в пояснювальній записці, та можуть призвести до невизначеності у правозастосовній практиці.

Мінсоцполітики України не підтримує проект закону. Для висловлення більш детального обґрунтування позиції Міністерства соціальної політики, яке профільним є у питанні соціальної політики держави, запрошую до слова представника Мінсоцполітики, котрий у нас повинен бути присутній.

МАТВІЙЧУК Б. Доброго дня.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, до слова. Пан Матвійчук? Будь ласка, хто ви скажіть нам, щоб ми розуміли.

МАТВІЙЧУК Б. Генеральний директор адресної підтримки Мінсоцполітики Богдан Матвійчук.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. До слова прошу.

МАТВІЙЧУК Б. Дякую.

Міністерство соціальної політики не підтримує зазначений законопроект у зв'язку з тим, що, по-перше, він дійсно не узгоджується, як і попередні висновки ви зачитували, з самим Законом 1706, який каже, що внутрішньо переміщена особа повинна повідомляти про зміну свого фактичного місця проживання.

Також цей законопроект призведе до того, що особи, які знаходяться, перемістилися або знаходяться на ГОТ, і у нас немає підстав їх зняти з обліку як внутрішньо переміщена особа, будуть надалі продовжувати отримувати допомогу, що призведе до нераціонального використання бюджетного

ресурсу. Водночас хочу зауважити, що наразі опрацьовується законопроект 12301, який було прийнято на минулому комітеті, наскільки я пам'ятаю, подати його на Верховну Раду. Можливо, краще врегулювати це питання там, це як пропозиція.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Коротесенько ви так. Дякую вам.

Шановні колеги, чи бажає хтось висловитись? Дмитро Валерійович, якщо можна, коротесенько, і ми поїдемо далі.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Я максимально коротко, Андрій Вікторович. Я повністю підтримую вашу позицію, що запропонований законопроект, він взагалі не узгоджується з діючими нормами Закону України 1706 та можуть призвести до неоднозначного їх правового застосування. Я взагалі подивився запропоновані зміни, вони між собою взагалі не корелюються, тому в такому вигляді точно не можна приймати запропонований законопроект.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Дмитро Валерійович.

Колеги, в інформаційній довідці, що ми вам надіслали, містяться інші зауваження до законопроекту, які ми відобразимо в нашому висновку. Водночас хочу нагадати, що на останньому нашому засіданні, як і сказав Дмитро Валерійович, ми з вами розглянули та рекомендували Верховній Раді України прийняти за основу проект Закону України про внесення змін до Закону України "Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб" та інших законів України (реєстраційний номер 12301 від 11 грудня 24-го року), поданий народним депутатом України Фроловим та іншими народними депутатами України, яким передбачається викладення в новій редакції всього тексту Закону України "Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб". Таким чином, на нашу думку, запропоноване

в законопроекті реєстраційний номер 11413 положення, яким вноситься лише точкова зміна до редакції закону, яку комітет уже пропонував змінити, автоматично стає неактуальне.

Тому виходимо на рішення, шановні колеги. З урахуванням зазначеного, а також позиції центрального органу виконавчої влади ставлю на голосування наступне рішення комітету.

Перше. Рекомендувати Верховній Раді України проект Закону України про внесення змін до Закону України "Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб" щодо забезпечення реалізації прав зареєстрованих внутрішньо переміщених осіб на отримання соціальних виплат незалежно від факту реєстрації місця проживання/перебування таких осіб (реєстраційний номер 11413 від 18.07.2024 року), поданий народними депутатами України Гнатенком та Морозом, за наслідками розгляду у першому читанні відхилити.

Друге. Під час розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України співдоповідачем з цього питання визначити народного депутата України голову Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин, мене, Задорожного Андрія Вікторовича. Прошу голосувати, шановні колеги.

Задорожний – за.

Руслан Олександрович Горбенко.

ГОРБЕНКО Р.О. Горбенко, голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Пан Джемільєв Мустафа.

ДЖЕМІЛЄВ М. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Мустафа.
Касай Костянтин Іванович.

КАСАК К.І. Підтримую, голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.
Кузнєцов Олексій Олександрович.

КУЗНЄЦОВ О.О. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.
Максим Миколайович Ткаченко.

ТКАЧЕНКО М.М. Ткаченко Максим – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.
Чийгоз Ахтем Зейтуллаєвич.

ЧИЙГОЗ А.З. Підтримую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.
Яковенко Євген Геннадійович.

ЯКОВЕНКО Є.Г. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.
Яковлєва Неллі Іллівна.

ЯКОВЛЄВА Н.І. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Богдан Васильович Яременко.

ЯРЕМЕНКО Б.В. Однозначно – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам за таку позицію.

Шановний представник Мінсоцполітики, дякую вам за участь у засіданні комітету. Таке рішення ми прийняли: 10 осіб – за. Рішення прийнято. Дякую.

Питання друге, яке нам доручено опрацювати та подати висновок до головного комітету. Проект Закону України про внесення змін до Дисциплінарного статуту Збройних Сил України, Статуту внутрішньої служби Збройних Сил України щодо вдосконалення механізмів забезпечення військової дисципліни, запобігання і протидії проявам дискримінації та сексуальним домаганням (реєстраційний номер 13037 від 21.02.2025 року), поданий народним депутатом України Мезенцевою-Федоренко та іншими народними депутатами України. Головним комітетом, шановні колеги, з розгляду даного законопроекту визначено Комітет Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки. Для представлення проекту закону ми запрошували на наше засідання його ініціатора – народного депутата України Мезенцеву-Федоренко Марію Сергіївну. Марії Сергіївни у нас нема. То коротесенько я тоді доповідаю.

Законопроектом пропонується внести зміни до Закону України "Про Дисциплінарний статут Збройних Сил України" та до Закону України "Про Статут внутрішньої служби Збройних Сил України". Сподіваюсь, ви з ними ознайомились при підготовці до засідання.

Станом на сьогодні маємо висновок Міністерства соціальної політики України, яке підтримує законопроект із зауваженнями.

Шановні колеги, чи бажає хтось висловитись з приводу цього законопроекту?

ЯКОВЛЄВА Н.І. Андрій Вікторович, якщо дозволите, коротко.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка.

ЯКОВЛЄВА Н.І. Дійсно, я дякую пані Марії за цю законодавчу ініціативу, яку я теж підписала. Дійсно, кількість жінок у сфері безпеки і оборони у нас тільки збільшується через триваючу збройну агресію Російської Федерації. Ми з вами приймали багато законодавчих актів, які спрямовані на забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків у Збройних Силах України та у сфері безпеки і оборони в цілому.

Що варто відзначити в межах цього законопроекту? Що все ж таки, незважаючи на те, що Кабмін зняв усі обмеження щодо того, що жінки можуть займати ти чи інші посади у сфері безпеки і оборони, тим не менше, певне стереотипне ставлення і прояви дискримінації, вони все одно трапляються.

Тому в цьому ключі дуже важливо в межах цього законопроекту, що, власне, не тільки командир зможе ініціювати розслідування щодо проявів дискримінації за ознакою статі, сексуальних домагань або правопорушень проти статевої свободи, а також, власне, і гендерні радники або ті структурні підрозділи, які відповідають за рівні права і можливості жінок і чоловіків, також зможуть це робити. І відповідно оця службова комісія, яка буде займатися фактично розслідуванням цих можливих правопорушень, до неї також буде входити і гендерний радник, який і, власне, більш кваліфіковано може інтерпретувати ті чи інші можливі правопорушення.

Тож, колеги, враховуючи усі ці фактори, прошу підтримати. І дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Неллі Іллівна.

Ніхто більше не хоче висловитися?

Запропоновані в законопроекті норми, якими регулюються особливості специфічного реагування на порушення норм законодавства щодо запобігання і протидії проявам дискримінації та сексуальним домаганням, вбачаються такими, що заслуговують на підтримку. Наявні до законопроекту зауваження, сподіваюся, будуть виправлені головним комітетом під час підготовки до другого читання.

В той же час вважаю, що рівність та недопустимість дискримінації особи є не тільки конституційними принципами національної правової системи України, а й фундаментальними цінностями міжнародного права.

Тож, колеги, виходимо на рішення. Якщо ніхто не заперечує, ставлю на голосування наступне. Звернутися до Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки з пропозицією рекомендувати Верховній Раді України проект Закону України про внесення змін до Дисциплінарного статуту Збройних Сил України, Статуту внутрішньої служби Збройних Сил України щодо вдосконалення механізмів забезпечення військової дисципліни, запобігання і протидії проявам дискримінації та сексуальним домаганням (реєстраційний номер 13037; від 21.02.2025 року), поданий народним депутатом України Мезенцевою-Федоренко та іншими народними депутатами України, за наслідками розгляду в першому читанні прийняти за основу. Прошу голосувати.

Задорожний – за.

Руслан Олександрович Горбенко.

ГОРБЕНКО Р.О. Підтримую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Пан Мустафа Джемільєв.

ДЖЕМІЛЄВ М. Джемільєв – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.
Костянтин Іванович Касай.

КАСАЙ К.І. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.
Олексій Олександрович Кузнєцов.

КУЗНЄЦОВ О.О. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.
Максим Миколайович Ткаченко.

ТКАЧЕНКО М.М. Ткаченко Максим – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.
Ахтем Зейтуллаєвич Чийгоз.

ЧИЙГОЗ А.З. Підтримую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.
Яковенко Євген Геннадійович.

ЯКОВЕНКО Є.Г. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.
Яковлєва Неллі Іллівна.

ЯКОВЛЄВА Н.І. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Яременко Богдан Васильович.

ЯРЕМЕНКО Б.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, 10 осіб – за. Рішення прийнято.

Переходимо до наступного питання, питання третє: про Спеціальну доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо доступу до освіти дітей та молоді з тимчасово окупованих територій України.

Це питання розглядається відповідно до положення статті 232-3 Регламенту Верховної Ради України та статті 18 Закону України "Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини". Нагадую, що за результатами розгляду Спеціальної доповіді Уповноваженого ми маємо зареєструвати проект постанови. Текст Спеціальної доповіді вам був надісланий, тому, сподіваюсь, всі в курсі того, що буде. Як завжди, спочатку ми заслухаємо Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, а потім перейдемо до запитань.

Тож запрошую пана Лубінця Дмитра Валерійовича до слова. Прошу.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Дуже вам дякую, пане голову.

Доброго дня, шановні народні депутати, шановні присутні. У нас підготовлена презентація, я дуже коротко представлю Спеціальну доповідь і поясню, чому виникла пропозиція її напрацювати. Станом на зараз, шановні колеги, за інформацією, яку ми отримали від Міністерства освіти і науки України, на тимчасово окупованій території України перебуває більше 600 тисяч українських дітей шкільного віку і тільки трошки більше 7 відсотків з них мають можливість навчатись за українськими освітніми програмами. Ми почали займатись цією проблематикою на початку 2024 року, проаналізували, що через освітні центри в 2023 році вступили тільки 1 тисячу 608 українських дітей з ТОТ до українських вишів. Ми провели достатньо

серйозну роботу разом з представниками громадських організацій, провели моніторингові візити всіх освітніх центрів, як результат, з одного боку, ми знайшли дуже багато недопрацювань, які ми змінили, і вже в 2024 році більше 11 тисяч дітей з ТОТ стали студентами українських закладів вищої освіти. Ми вирішили не зупинятись і напрацювати спецдоповідь з конкретними рекомендаціями і сьогодні я її представляю.

Отже, шановні колеги, Спеціальна доповідь складається з семи розділів, в яких надані рекомендації для поліпшення ситуації. Це перша спеціальна доповідь, яку ми напрацювали, яка містить очікувані результати виконання рекомендацій та показники досягнень.

Розділ 1. У 1 розділі викладена проблема доступу до освіти для дітей, молоді з ТОТ. Всі ми розуміємо, що з 2014 року Російська Федерація обмежує доступ до української освіти та нав'язує російські стандарти нашим дітям. Проблеми з доступом до освіти залишаються через обмеження пересування, блокування українських освітніх ресурсів, тиск окупаційної влади на учнів та їхні родини.

Ми розуміємо, що Україна повинна розробити комплексну стратегію, яка включатиме розширення освітніх можливостей, інформаційну підтримку молоді з ТОТ та міжнародний тиск на Російську Федерацію для захисту права на освіту.

Розділ 2. Доступ дітей та молоді з ТОТ до загальної середньої освіти. Ключові проблеми – це примусове навчання за російськими освітніми стандартами, діти перебувають під впливом російських стандартів, батьків змушують віддавати дітей до російських шкіл під загрозою позбавлення батьківських прав або соціальних виплат.

Діти, які намагаються дистанційно навчатися в українських школах, вони ризикують бути переслідуваними, безпекові ризики та інформаційна ізоляція, ми знайшли, що постійно відбуваються обшуки, арешти, психологічний тиск. Це реалії наших українських сімей, які проживають на

ТОТ. І доступ до українських освітніх ресурсів максимально ускладнюється окупаційною владою.

Ми знайшли, що в нас є проблема – саме недостатня варіативність моделі освіти. Діти, які прийняли рішення навчатися онлайн в українських школах, фактично отримують подвійне навантаження. Інколи до 50 навчальних годин на тиждень – це реалії дітей, які продовжують онлайн навчатися в українських школах.

Для розв'язання зазначених проблем рекомендується: впровадити освітні програми, зосереджені на українознавчому компоненті; запровадити варіативні моделі дистанційного та індивідуального навчання; забезпечити безпечний доступ до українських освітніх ресурсів та ефективну комунікацію з учнями і батьками на ТОТ. В тому числі в першу чергу ми бачимо, що це треба робити через вчителів, які продовжують навчати дітей з ТОТ.

Розділ 3. Доступ до фахової передвищої та професійної освіти через онлайн-платформи та інші інструменти. Ми знайшли, що тут у нас є величезні проблеми, а саме: складнощі визнання результатів у навчальній кваліфікації, здобутих на ТОТ, обмежений доступ до фахової передвищої та професійної освіти. Вступники з ТОТ мають великі складнощі з оформленнями документів, виїздом на підконтрольну територію, браком інформації, недостатня підтримка студентів із ТОТ після переміщення. Наприклад, шановні народні депутати, щомісячна соціальна стипендія складає 890 гривень. Всі ми розуміємо, що це абсолютно недостатньо і не покриває навіть базових потреб.

Вступники часто не мають документів українського зразка. Ми розуміємо, що знову ж таки це через переслідування на тимчасово окупованій території України і змушування отримання російські документи. Але ми як держава, на мій погляд, створили додаткову бюрократичну процедуру, через яку отримання українських документів займає дуже багато часу. Бракує і навчальних ресурсів для підготовки до вступу. Для розширення доступу до фахової передвищої та професійної освіти у

рекомендаціях акцентується на вдосконаленні в першу чергу дистанційних прав, в тому числі пропонуються також заходи зі спрощенням в'їзду на підконтрольну територію України із затвердженням порядку визнання результатів навчання, забезпеченням прозорих умов вступу та підтримку молоді.

Розділ 4. Діяльність освітніх центрів. З 2016 року вступники з ТОТ можуть вступати до закладів вищої освіти за спрощеною процедурою через освітні центри Криму – Україна, та Донбас – Україна. В 2020 році МОН розширило мережу, надавши можливість вступникам з ТОТ обирати будь-який центр незалежно від його назви.

Але знову ж таки, ми побачили ключові проблеми. А саме: обмежений доступ до інформації про вступ, відсутність чітких алгоритмів і несвоєчасне затвердження порядку вступу. Тільки вдумайтесь, шановні народні депутати, що у нас МОН кожного року міняє порядок вступу для дітей з тимчасово окупованої території України. І інколи цей порядок офіційно затверджується прямо перед початком вступної кампанії. Навіщо це робиться? Ну, в нас викликало це додаткові запитання до діяльності МОН.

Також є складнощі з виїздом на підконтрольну територію України, бо російська окупаційна влада спеціально робить так, щоб маршрути проходили через фільтраційні пункти або через території, які регулярно обстрілюють.

Також проблеми є соціально-економічного характеру. Ми провели навіть опитування серед студентства, і виявилось, що кожному другому студенту вистачає грошей лише на їжу та проїзд. Кожному п'ятому навіть і на це не вистачає.

Також у нас відсутній чітко встановлений порядок визнання результатів навчання на ТОТ. Це питання досі не врегульовано згідно з законодавством, не визначено конкретних процедур для підтвердження здобутих знань і кваліфікації.

Щоб зменшити ці проблеми, необхідно своєчасно ухвалювати порядок і правила прийому на навчання до закладів вищої та фахової передвищої

освіти. І одна з рекомендацій – це термінове створення єдиного координаційного центру, який дозволить узгодити діяльність всіх державних органів закладів освіти, громадських організацій, і буде забезпечувати комплексну підтримку вступників.

Наступне. Доступ до післядипломної освіти та наукової діяльності для осіб з ТОТ має специфічні виклики. Закон України "Про освіту" не передбачає визнання результатів навчання здобутих на ТОТ на рівні післядипломної освіти, а також не визнається наукова діяльність. Це що в тому числі створює додаткові перешкоди для осіб, які бажають здобути відповідний кваліфікаційний рівень вже в Україні. Знову ж таки нам треба просто для себе прийняти рішення: ми боремося за цю категорію молоді з ТОТ чи не боремося. На мій погляд, ми повинні робити все, щоб якомога більше громадян України виїхали з ТОТ, тому і ця категорія повинна бути наряду в полі нашої уваги.

Ми побачили ключові проблеми, а саме відсутність дистанційних механізмів вступу та навчання. Абітурієнти з ТОТ, які навіть виявили бажання займатись науковою діяльністю або отримувати наступний рівень освіти, часто не можуть скористатись механізмами дистанційного навчання та онлайн вступу, бо їх просто не існує.

Брак фінансової підтримки здобувачів з ТОТ, яка покривала б базові потреби. Тут у нас краща ситуація, у нас є щомісячна стипендія, а саме 8 тисяч 23 гривні на місяць для здобувачів освіти та науковців з ТОТ, хоча це достатня сума в порівнянні з стипендією для студентів, вона в десять разів фактично більша, в дев'ять, але все рівно не покриває базових потреб.

Обмежений доступ до наукової інфраструктури, ресурсів і можливості інтеграції у наукових спільнот. Важливий аспект, який ми знайшли, це страх відкрито представляти себе у наукових колах, оскільки це може призвести до репресій з боку окупаційної адміністрації, бо все рівно або родини, або родичі залишаються проживати на тимчасово окупованій території України.

Важливо, на наш погляд, створити дистанційну процедуру вступу з електронними заявами, електронними іспитами та верифікацією документів через захищені канали, ініціювати фінансову підтримку для цієї категорії українців та забезпечити доступ до віддалених наукових ресурсів, створивши платформи для інтеграції здобувачів з ТОТ у наукові колективи.

Адаптація дітей, молоді з ТОТ до української системи освіти – це, зрозуміло, що складний вибір через психологічні травми, соціальну ізоляцію, мовні та культурні бар'єри. Відсутність достатньої кількості психологів реінтеграційних програм та єдиної державної політики посилює ці проблеми. Необхідний комплексний підхід до реінтеграції з акцентом на психологічну, мовну та соціальну підтримку. Для фінансової підтримки пропонується впровадження програм компенсацій за навчання, кредитування на пільгових умовах, забезпечення проживання в гуртожитках за державний кошт та надання одноразової допомоги на початкові витрати.

Спеціальна доповідь містить 29 рекомендацій центральним органам виконавчої влади. Кабінету Міністрів України рекомендовано затвердити концепцію доступу до освіти дітей та молоді з тимчасово окупованих територій, яка дозволить на державному рівні впровадити ефективні механізми для розв'язання порушених проблем.

Шановні колеги, я закликаю вас, окрім того, що сьогодні прийняти рішення щодо підтримки цієї Спеціальної доповіді, я би дуже хотів запропонувати наступний алгоритм. А саме: через деякий час, але до початку вступної кампанії, щоб ми публічно проаналізували стан виконання рекомендацій з боку Кабінету Міністрів України, відповідних органів виконавчої гілки влади, щоб у нас була ще можливість відреагувати, якщо треба щось поліпшити, щоб у нас дійсно ще на це залишався час.

Проблема величезна, у нас нещодавно, два дні тому, відбулася презентація нової програми підтримки для населення ВПО, включаючи з тимчасово окупованої території України, там окремий був акцент на молодь, абітурієнтів, науковців, програми житлової підтримки, фінансової підтримки.

Я дуже дякую, що були присутні шановні народні депутати члени профільного комітету Максим Миколайович, Руслан Олександрович Горбенко. І я дуже хочу, щоб от якраз дії уряду, Кабінет Міністрів України, співпадали з нашим загальним баченням, яке в тому числі ми виклали в цій Спеціальній доповіді.

Дуже вам дякую. Готовий відповідати на запитання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Дмитро Валерійович.

Дивіться, у мене як у голови, виникає перше запитання, потім буду надавати слово зацікавленим особам. У Спеціальній доповіді окреслено проблеми, зокрема щодо нормативно-правового регулювання доступу до освіти дітей та молоді з тимчасово окупованих територій. І, як наслідок, уряду рекомендується затвердити концепцію доступу до освіти дітей та молоді з тимчасово окупованих територій України. Чи не здається вам, що концепція – це занадто загальний документ, який в кінці кінців не призводить до реальних дій з боку виконавчої влади? У нас вже стільки років йде війна, стільки років ми маємо тимчасово окуповані території, а уряду рекомендується зараз схвалити лише концепцію. Мені чомусь здається, що концепція – це не той документ, якого чекають люди. Чи не було б доцільніше рекомендувати Кабінету Міністрів України прийняти певну постанову, яка є нормативно-правовим документом зобов'язуючого характеру? Це було б і нормативне регулювання, і одночасно відображення державної концептуальної політики.

Відповідайте, будь ласка, прошу.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Дякую, Андрій Вікторович, за запитання.

Дивіться, чому така рекомендація, ми побачили, що якщо навіть немає концептуального бачення з боку уряду, що запропонувати для молоді з тимчасово окупованих територій України, то, на мій погляд, ми запропонували: перше – це концепція, друге – ви абсолютно праві, що це

перший базовий документ, в концепції повинно бути бачення всіх міністерств, зміни постанов уряду, напрацювання зміни до діючого законодавства. Наступними кроками вже більш детально все це повинно бути прописано. Але станом на зараз, коли ми навіть не побачили єдиної державної політики, тобто у нас таке інколи враження, що окремі міністерства по-різному розуміють, що треба робити з молоддю з тимчасово окупованої території України. Тому і перша рекомендація була, нехай хоч концепцію напрацюють як перший етап, перший крок до впровадження конкретних вже змін в постанови уряду.

Мені, до речі, дуже сподобалося, чому я згадав і презентацію на рівні віцепрем'єр-міністра Олексія Володимировича Кулеби, бо вперше я побачив, що до розробки такої ж самої концепції, але були залучені різні міністерства, кожен блок був представлений відповідним заступником міністра, соціальна підтримка – доповідав Мінсоц, освіта – доповідав заступник міністра освіти і науки. Був окремий блок для міністрів ветеранів, окремий блок навіть Міністерства охорони здоров'я. Вперше ми, напевно, побачили загальне бачення уряду, не окремих міністерств, а уряду.

Наступним кроком після, зрозуміло, концепції ми би дуже хотіли, щоб були конкретні кроки знову ж таки на підставі нашої Спеціальної доповіді.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Дмитро Валерійович.

Максим Миколайович, прошу до слова.

ТКАЧЕНКО М.М. Дякую, пане голову. Дякую, Дмитро Валерійович. Я не буду довго займати час. Я хочу зазначити, що я вже вдруге сьогодні наживо прослухав цю Спеціальну доповідь, за що велика подяка нашому шановному Дмитру Валерійовичу. Дякую за запрошення на першочергове заслуховування цієї доповіді, яка була пару тижнів тому, де було представлено також усім, як пан голова нашого комітету тільки що сказав,

зацікавленим особам, хто дійсно переймається цією проблематикою, хто дійсно турбується за питання захисту прав людей. Було достатньо багато різних стейкхолдерів з цього питання, шикарна була доповідь, відповіді, питання.

В цілому я не знаю, як працював Офіс омбудсмена до цього, але зараз ті впровадження, які ви впроваджуєте, Дмитро Валерійович, це дійсно дуже круто, я вам за це дякую. Я вже не вперше на спеціальних доповідях по різних напрямках вашої роботи. Дякую за запрошення саме по питанню освіти нашим дітям і молоді з тимчасово окупованих територій, тому що саме цим питанням я і наше міжфракційне депутатське об'єднання, і наша комісія ТСК ми займаємося. Тому розумію, чому ви мене запрошуєте, я вам за це велике дякую кажу. І зараз, думаю, що від усіх членів комітету, також ми вам подякуємо. Ну, а питання я ж думаю все-таки будуть. Які питання були в мене я тоді на доповіді, на презентації, їх вже задавав.

І в цілому, да, дійсно, цей формат, який і ви запроваджуєте при своїх доповідях, і той формат, який ми бачили на нараді у пана Кулеби, дійсно, це так, як воно повинно працювати. І воно показує тоді, що уряд – це, як то кажуть, орган, це єдина команда, а ні окремі міністерства з своїми якимись окремими планами і якимись окремими стратегіями, які між собою взагалі не коригуються, да.

Тому дякую. Гарного дня. Дякую за роботу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Максим Миколайович.

Богдан Васильович Яременко, будь ласка.

ЯРЕМЕНКО Б.В. Дякую, пане голову. У мене немає питань, я можу лише подякувати за доповідь, вона і ґрунтовна, і системна. Але це зріз ситуації, тобто це малюнок. І питання, мені здається, ця доповідь породжує не скільки до доповідача, бо він показав картину, як вона є, глибоко її проаналізував, а питання до всіх до нас. І питання у мене перш за все, чи

дійсно, чи є у нас концепції реінтеграції взагалі. Тобто получается, що на сьогодні ми не забезпечуємо можливості нашим громадянам на тимчасово окупованих територіях, не забезпечує можливість, тому що не дає їм гроші, не даємо їм ресурси ніякі, ні організаційні, ні фінансові для переїзду в Україну, для проживання тут на період там адаптації, становлення і так далі, але створюємо загрози для них. Конкретні безпекові загрози, тому що будь-яка афіліація з Україною на тимчасово окупованих територіях – це майже смертний присуд з боку окупаційної влади, тобто за це людей переслідують з жорсткістю і так далі. То що ми робимо? Тобто нам ніколи не вистачить так грошей, якщо ми будемо, не роздумуючи, по якихось крихтам розкидати їх на ті чи інші проекти, а насправді створюючи людям нашим проблеми. Можливо, дійсно, треба говорити про концепцію взагалі в цілому.

Я розумію, звідки ця проблема взялася, вона взялася з Мінських домовленостей. Тобто ми живемо 10 чи 11 років в якомусь такому ефемерному світі, що от ми там проведемо якісь вибори чи щось там подомовляємося, і ці тимчасові окуповані території от несподівано, раптом в одну ніч повернуться нам знову. Ну, десь, мені здається, трьох, там п'ят років було б достатньо, щоб зрозуміти, що це не буде так, а десяти – так і подавно. Тобто мені здається, треба осмислювати проблему з точки зору того, що ми здійснюємо якусь політику забезпечення інтересів і прав наших громадян без конкретної в часі перспективи повернення територій під контроль України.

І от з цієї точки зору буде зрозуміло, що єдине, що ми можемо робити з тим, щоб і забезпечити права, можливості громадян і не наражати їх на небезпеку, це заохочувати приїжджати жити в Україну. І тоді дійсно ми повинні думати, які повинні бути обставини цього переїзду, як ми забезпечимо документально, як ми проведемо фільтрацію цих громадян, тому що, так, їх сюди... чи вчитися, чи не вчитися, уже закидають як шпигунів. Як ми будемо, в якому обсязі ми повинні їх фінансувати. Зрозуміло, що якщо людина переїжджає сюди з тимчасово окупованих

територій і ми тут між собою розуміємо, що ну не може ця дитина, людина їздити туди-назад, бо це смерть, бо це загроза, значить, ми повинні забезпечувати її не нижче, ніж мінімально прожитковий рівень, тобто так, щоб вона могла тут зводити кінці з кінцями, поки не знайде роботу, сталий заробіток і так далі.

Тому, мені здається, колеги, що нам треба подякувати доповідачу за те, що от своєю доповіддю він спонукає думати глибше. І я думаю, що саме концепція – це той документ, над яким зараз треба працювати. Оскільки, ще раз кажу, у мене склалося враження з доповіді, що проблема не в тому, що хтось там десь там... тобто є проблема, що там десь недопрацьовують, але недопрацьовують і проблеми виникають тому, що немає загального бачення, бачення, яке було б логічне, яке було б політично вивірене, грамотне і яке було б підкріплено ресурсами.

І ще раз дякую за доповідь. І, колеги, нам всім треба думати і спонукати і уряд думати над цими проблемами. Вони концептуально не вирішені, тому ми ніколи не закриємо їх в тактичному плані фінансуванням, там якимись підзаконними актами і так далі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую за вашу думку.

Дмитро Валерійович, ви щось хотіли?

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Я дуже коротко. Я дуже дякую за реакцію, Максим Миколайович, Богдан Васильович.

І дуже коротка репліка. Богдан Васильович, ви абсолютно праві: основу проблему, яку ми знайшли, що не немає загального бачення. А, поряд з тим, ми знайшли, що навіть, впроваджуючи непогані ініціативи, от, наприклад, освітні центри - гарна ідея, але потім ми встановили, що, виявилось, що є освітні центри, які функціонують, через які не вступила жодна людина, жодна. А потім ми проаналізували: виявляється, у них навіть на сайтах не

було інформації, що через них можна вступати. А, з іншого боку, ми знайшли, наприклад, унікальні, мегапозитивні освітні центри, через які вступали сотні українських дітей.

І потім, коли ми аналізували, ми знайшли, що, на жаль, немає загального бачення, уряд не має загального бачення конкретних міністерств, і все залежить, виявляється, від просто зацікавлених людей. Знаєте, люди, яким було не все рівно, не просто галочку поставити: а, треба відкрити освітній центр – відкрили, галочку поставили і забули про це, - а які, дійсно, переймалися питанням рятування фактично молоді з тимчасово окупованої території України. Бо кожна дитина, яка переїхала з ТОТ, приїхала в Україну, - це не просто одна дитина, це змінене ціле життя, я вам скажу відверто. І коли ми спілкувались з нашими дітьми, коли вони розказували, що, коли ти приходиш в ДМС і задаєш питання, як мені отримати українські документи, і замість того, щоб допомагати, вони стикались з тим, що десь навіть булінг був: "А чого ви сюди взагалі приїхали? А, у вас російські паспорти, так вами треба щоб СБУ займалось". І це, знову ж таки, для нас це був нонсенс: діти, які подолали величезний психологічний тиск, оцей страх, незважаючи на тиск окупаційної влади, кинути все, приїхати в Україну і бачити своє майбутнє в Україні, стикнулись з тим, що таке враження, що сама Україна не сильно-то і хотіла, щоб вони сюди приїжджали.

От саме тому я дуже дякую, що ви побачили основну проблему, яку ми і написали, що нам треба концепція, загальне бачення уряду і інших органів влади, що треба зробити терміново для дітей, щоб вони виїжджали з ТОТ, приїжджали в Україну і відчували, що дійсно Україна за них воює.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Дмитро Валерійович.

Колеги, більше ні в кого нема запитань? Дякую.

Шановні колеги, ми всі розуміємо, що реалізація більшості рекомендацій, наведених у Спеціальній доповіді, потребують суттєвого

фінансування і в умовах обмежених бюджетів виконати ці рекомендації у найближчій перспективі буде надто важко. Звісно, як і при складанні будь-якого документа, є певні положення, які, як здається, можна було б вдосконалити. Наприклад, погоджуючись з існуючою проблемою, для мене все ж таки залишається дискусійним питання щодо доцільності введення програми компенсацій за навчання для дітей та молоді з ТОТ, що дасть змогу покривати всі витрати на здобуття їх освіти. Сторінка 36, пункт 2 у доповіді шановного омбудсмена.

Вважаю, не зовсім справедливо з урахуванням ситуація в країні надавати зараз перевагу фінансовими пільгами для навчання, наприклад, дитині з Харцизька чи з Алушти, яка останні десять років знаходиться у відносно мирному становищі, ніж дитині з Бахмуту, Нікополя або Покровська, яка пережила жахи війни, отримала психологічну травму і зараз є внутрішньо переміщеною дитиною. Але, на жаль, комітет не може втручатися в текст самої доповіді і змінювати рекомендації, ми лише реєструємо проект постанови.

В той же час в цілому порушені в Спеціальній доповіді питання є дійсно актуальними. Я дякую Дмитру Валерійовичу за пророблену роботу.

Тож, шановні колеги, керуючись положенням статті 232.3 Регламенту Верховної Ради України і статті 18 закону України "Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини", пункту 1 частини першої статті 15 та пункту 4 частини першої статті 25 Закону про комітети Верховної Ради, ставлю на голосування наступне рішення.

Перше. Взяти до відома Спеціальну доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо доступу до освіти дітей та молоді з тимчасово окупованих територій України.

Друге. Рекомендувати Верховній Раді України включити до порядку денного тринадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання питання про розгляд Спеціальної доповіді Уповноваженого Верховної Ради

України з прав людини щодо доступу до освіти дітей та молоді з тимчасово окупованих територій.

Третє. Внести на розгляд Верховної Ради України проект Постанови Верховної Ради України про Спеціальну доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо доступу до освіти дітей та молоді з тимчасово окупованих територій України та рекомендувати Верховній Раді України за наслідками розгляду прийняти її в цілому.

Четверте. Під час розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України виступаючим від комітету з цього питання визначити народного депутата України голову Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин Задорожного Андрія Вікторовича.

Прошу голосувати.

Задорожний – за.

Пан Горбенко Руслан Олександрович.

ГОРБЕНКО Р.О. Дякую Дмитру Валерійовичу за доповідь, підтримую його. Точно не хотів би відрізняти там наших вступників. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Пан Джемільєв.

ДЖЕМІЛЄВ М. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Касай Костянтин Іванович.

КАСАЙ К.І. Підтримую. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Кузнєцов Олексій Олександрович.

КУЗНЄЦОВ О.О. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ткаченко Максим Миколайович.

ТКАЧЕНКО М.М. Ткаченко Максим – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ахтем Зейтуллаєвич Чийгоз.

ЧИЙГОЗ А.З. Підтримую.

Коротка репліка. Я, коли стосується питання грошей, то чомусь у нас є 150 мільйонів на міністерство, яке внонь створене, більше яке користується ілюзіями. Коли ви кажете, пан голова, що на тимчасово окупованих територіях в деяких регіонах більш спокійно, в Європі точно все спокійно, але стимулювати, підтримувати і для того, щоб був постійний зв'язок з нашою молоддю, яка має майбутнє, в стосунках України, наприклад, і того ж Криму, це дуже важливо.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую за вашу думку. Ви підтримуєте, так? Добре.

Яковенко Євген Геннадійович.

ЯКОВЕНКО Є.Г. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Неллі Іллівна Яковлєва.

ЯКОВЛЄВА Н.І. Голосую – за, підтримую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Яременко Богдан Васильович.

ЯРЕМЕНКО Б.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, шановні колеги. 10 осіб – за. Рішення прийнято.

Переходимо до розгляду останнього питання, його ми розглядаємо в розділі "Різне". Тож нагадую, що в цьому розділі ми з вами не голосуємо. Питання четверте – про співпрацю з Дослідницькою службою Верховної Ради України.

Колеги, до нас надійшов лист від Дослідницької служби Верховної Ради України з проханням надати можливість презентувати результати аналізу співпраці комітету з Дослідницькою службою за 2,5 роки і обговорити подальші співпраці. Одразу хочу зазначити, що я неодноразово звертався до Дослідницької служби не тільки щодо законопроектів, а й з проханням надати оглядове досє з певних питань, це досить зручно. І маю сказати, що отримані висновки та інформаційні матеріали були досить змістовними та конструктивними.

І зараз я хочу надати слово керівнику Дослідницької служби Верховної Ради України пані Лесі Ваолевській. Прошу до слова.

ВАОЛЕВСЬКА Л.А. Доброго дня, шановний голову, народні депутати, присутні. Дякуємо вам, по-перше, що запросили нас на засідання комітету, тут присутня я, керівниця, як уже озвучили, присутня керівниця тренінгового центру, присутня керівниця відділу, який опікується питаннями даного комітету. За 2,5 роки нашої діяльності ми підвели підсумки співпраці з

кожним комітетом і хотіла, звичайно, розповісти вам про те, як ми з вами співпрацювали, обговорити з вами особливості нашої подальшої співпраці за двома напрямками нашої діяльності.

Як ви знаєте, у нас два напрямки – це науково-дослідницьке і інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності вашої і це підвищення кваліфікації, професійне навчання. Нагадаю, що за зверненням голови комітету ми готуємо п'ять видів інформаційно-аналітичних матеріалів, уже в комітеті голова озвучив, з чим він до нас звертався. Але ми також готуємо за зверненням народних депутатів чотири види інформаційно-аналітичних матеріалів, ви їх відповідно можете побачити. Крім цього, ми досить почали таку активну діяльність і за власної ініціативи ми готуємо і щомісяця надсилаємо у всі комітети, в тому числі у ваш, це путівник по acquis ЄС, путівник по рішенням суду ЄС, форсайтдослідження, це те, що вам може допомогти в подальшій вашій парламентській діяльності у сфері євроінтеграції. А крім того, ми розпочали і вже можна на нашому сайті побачити і ми знову ж таки засилаємо щомісячно в комітети такий путівник "Законодавча діяльність: громадське обговорення" щомісячно, це важливо, тому я трошки зосереджу на цьому увагу, оскільки цей путівник містить матеріали експертних та громадських обговорень, актуальних питань законодавчої діяльності Верховної Ради України. На основі моніторингу вебсайтів юридичних установ, громадських організацій, профільних медіа, блогосфери тощо ми відбираємо, систематизуємо за галузевим принципом статті, повідомлення, які присвячені аналізу як зареєстрованих у Верховній Раді законопроектів в цілому чи, наприклад, окремих їх норм, а також пропозиції щодо удосконалення цих законопроектів. Крім того, путівник включає матеріали аналізу оцінки реалізації тих законів, які прийняті парламентом, і інформацію про їх вплив на суспільні відносини, наявність законодавчих колізій, прогалин і так далі.

Тому це вам допомога, ви можете бачити, ви можете реагувати на це, бачити реакцію, скажемо так, громадськості на ці законопроекти і на закони.

І звертаємося до (*нерозбірливо*), це актуальні питання, з яких ми самі можемо вам щось пропонувати готовити. І будемо дуже вдячні, якщо ви з таких актуальних питань, які вам будуть потрібні, будете звертатися до нас.

У нас, ви бачите, є сайт-каталог аналітичних інформаційних матеріалів, є та відповідна рубрика, яка буде цікава вашому комітету. Можна там ознайомитися, і відповідно ми можемо, я ж кажу, робити більш детальніше, замовляти можете в нас будь-які матеріали. Наголошу, що є відповідна форма звернення, яку ви знаєте, ... (*Не чути*) звертається, але оскільки у вас буде презентація, то за цим кодом ви можете також звертатися, ми вам все будемо робити.

Щодо професійного навчання, підвищення кваліфікації, то відповідно у нас є плани-графіки, щомісячно ми проводимо різноманітні навчання, вебінари, семінари і так далі. Пізніше завідувач відділу скаже, скільки осіб у нас брали участь в цьому процесі. Але скажу, що ми проводимо, реалізуємо вже з вересня місяця такий цікавий освітній проєкт за кожним розділом переговорного процесу. Тобто, крім того, що читають вебінари не лише українські фахівці, і зарубіжні, з якими Дослідницька служба підписала контракт, це в більшості ті експерти, які розуміються на цьому і можуть підказати як правильно реалізувати те чи інше законодавство ЄС на території України. Ми під це готуємо проактивні інформаційні довідки для того, щоб показати, які проблеми є в нашому законодавстві, як можливо їх реалізувати і так далі.

В подальшому ми плануємо проводити не лише вебінари, а це такі будуть експертні обговорення із зарубіжними, українськими експертами по певних профілях, в тому числі по профілю відповідно вашого комітету. Тому запрошуємо до нас на відповідні навчання.

І передаю слово Ірині Костицькій, яка опікується вашим комітетом, для більш детального висвітлення саме основних аспектів співпраці за ці 2,5 року з вашим комітетом.

КОСТИЦЬКА І.О. Шановні колеги, вітаю. Як відомо, створення Дослідницької служби стало результатом виконання однієї з рекомендацій Європейського парламенту щодо внутрішньої реформи та підвищення інституційної спроможності Верховної Ради України. Тобто, як вже наголошувала Леся Анатоліївна, ми створені для вас і для надання вам інформаційно-аналітичної підтримки у здійсненні вами законодавчої функції. З цією метою ми за вашими зверненнями готуємо проактивно матеріали або... готуємо за вашим зверненням або проактивно матеріали.

Проведений аналіз співпраці служби з комітетом нам ілюструє такі результати. Для комітету за 2,5 року Дослідницька служба підготувала 63 аналітичних та інформаційних матеріалів, що стосуються предметів відання комітету. З них 17 за зверненнями голови комітету Андрія Вікторовича, 2 матеріали за зверненням народних депутатів членів комітету і 44 матеріали служби скерували як підготовлені проактивно. Це путівники, про які вже згадувала Леся Анатоліївна.

Як ви можете побачити у наступному слайді презентації, проактивна діяльність служби в 24-му році значно зросла у порівнянні з попередніми роками. Що стосується участі, це наступний слайд, представників Дослідницької служби в робочих групах, створених комітетом, експертних обговореннях, тут, на жаль, ми не маємо відповідних результатів, але сподіваємося, що все ж таки наші аналітики на запрошення комітету зможуть в подальшому бути присутні на таких заходах для надання необхідної аналітичної та ...*(Не чути)* допомоги оперативно.

Наступний слайд демонструє результати надання служб освітніх послуг. Там за два з половиною роки такими послугами скористалися народні депутати України члени комітету, помічники консультанти народних депутатів і працівники секретаріату комітету. Народні депутати України взяли участь у трьох освітніх заходах, помічники консультанти у шести, працівники секретаріату комітету у семи заходах.

Але, як ви можете побачити на слайді, у 2024 році тенденція є більш позитивною. Ми сподіваємося, що інформація, отримана під час вебінарів, інших освітніх заходах, стала для вас корисною у вашій законодавчій діяльності. Тому запрошуємо більш активно долучатися до наших заходів.

Наступний слайд ми умовно назвали "Сильні і слабкі сторони співпраці". Об'єктивно більш сильними сторонами співпраці ми визначили звернення голови комітету, дуже ефективну комунікацію з секретаріатом комітету. Тут я окремо хочу подякувати Світлані Олександрівні, яка є постійно на зв'язку. Також сильною стороною є активна участь у освітніх заходах, які проводить служба. В контексті посилення комунікації ми сподіваємося, що більш активно до нас будуть звертатися народні депутати України члени комітету, а також наші аналітики служби у перспективі будуть долучатися до публічних заходів комітету.

Це коротко така статистика. Я вам дякую за увагу. Якщо будуть питання.

ВАОЛЕВСЬКА Л.А. Звичайно, ми висловили власні пропозиції щодо нашої співпраці. Ми хочемо бути вам корисними, тому, звичайно, хотіли б вашу думку, можливо, пропозиції щодо поліпшення співпраці, можливо, де ми недопрацьовуємо. Ми можемо готувати аналітику, і в нас є досвід співпраці з іншими комітетами, де наші фахівці представляють цю аналітику на засідання комітетів і відповідно вносять пропозиції до якихось законодавчих актів, які ви готуєте. Готуємо зарубіжний досвід цих питань, які вас цікавлять. Звичайно, будемо просити, можливо, щоби дійсно нас залучали до якихось експертних обговорень, які ви проводите.

І, звичайно, щодо підвищення кваліфікації, наприклад, ми готували і проводили таку програму "Фінансово-економічне обґрунтування", тому що кожен народний депутат він готує відповідно проект закону. Ми хотіли вам бути корисними, зробили таку програму, але, на жаль, участь у ній взяли всього два народні депутати. Але ми запросили представників Мінфіну, які

розповідали, як готувати обґрунтування, як рахувати розрахунки, як це робити.

Крім того, на сьогодні підготовлено проєкт такої цікавої програми, і впевненні, що вона має бути актуальною, це "Актуальні питання законодавчої техніки, вдосконалення законодавства". Ми плануємо відповідно її десь через пів місяця почати читати, думаємо, що, можливо, ви приєднаєтеся, ви чи ваші помічники, тому що це досить цікава тема буде для вас як розробників майбутніх змін до законодавства чи, можливо, якихось проєктів законів.

Можливо, у вас є ще пропозиції, які б ви хотіли, наприклад, почути на нашому вебінарі чи на якомусь тренінгу. Ми, звичайно, будемо прислуховуватися до вас, оскільки, я ж кажу, ми хочемо бути вам корисними.

Тобто дякую за увагу. І слухаємо ваші запитання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую за презентацію.

Було все досить інформативно. Особисто про себе скажу, що я цілком задоволений співпрацею із Дослідницькою службою. Може, і пораджу шановним колегам звертатися, якщо виникати будуть якісь питання з точки зору законотворчості. Сподіваюся, що після сьогоднішнього засідання до тісної співпраці з Дослідницькою службою додадуться і нові депутати народні або їх помічники, це маю на увазі наш комітет, і переконаються стовідсотково у перевагах такої співпраці. Дякую за презентацію, пані Леся, і хто з вами присутній, також дякую.

Останнє питання до колег. Чи є ще якась інформація, якою б ви хотіли поділитися з членами комітету? Нема.

Шановний Дмитро Валерійович, шановна Дослідницька служба, дякую за участь в засіданні комітету.

Шановні колеги, на цьому порядок денний вичерпаний. Всім дякую. Засідання оголошую закритим. Радий був всіх бачити.